

Лариса СУХІНА,  
журналіст, редактор  
(м. Харків)

### «ДВІ РІВНІ ПОСЕСТРИ — ПОЕЗІЯ Й НАУКА...»

(Інтерв'ю з С. Шелковим для газети  
«Соціалістична Харківщина»)

**В**ін водночас фізик і лірик. Кандидат технічних наук, доцент ХХП, поет. Минулого року вийшли а світ дві добірки Сергія Шелкового в альманахах, вийшла у Москві його перша поетична книжка «Всадник-май». Навдивовиж везучий 1985 рік...

— Ну, що Ви, — посміхається Сергій, — просто збіг обставин. Книги готуються до видання, як правило, стільки років, що самого поета, буває, хвилюють не зовсім ті речі, про які він писав у збірках. Поет іде вперед, а книга «осідає» у видавництві. Взагалі з недовірою ставлюся до визначень на рівні «пощастило — не пощастило». Якщо людина чогось досягла в житті, то цьому, впевнений, передує серйозна, самовіддана праця, напруження всіх зусиль. Манна з неба нікому не падає. Успішним можна вважати той період життя, коли тобі вдалося максимально реалізувати свої плани, залишаючись при цьому самим собою.

— *І от, оглядаючи пройдений шлях...*

— Перепрошую, але мені, мабуть, робити підсумки ще рано. Якщо обирати між двома образами: минулого і майбутнього, то мене більше приваблює останній. Своє життя я аналізую, як і кожна доросла людина, але вердикт не виношу. І як кожний оптиміст, до того ж, інформований, вважаю, що найголовніше і найцікавіше — ще попереду.

— *Що гарантує відсутність затяжного невдоволення собою, обставинами — поєднання в одній особі фізика і лірика?*

— Я не ставлю так питання. Як би нещасливо не склалися обставини в певний момент, в який би кут не заганяли, завжди прагну бачити світло і розумію: вихід там, і його знайдено. Людина, яка не вміє керувати своїм настроєм, рано чи пізно стає «нитком». Коливання успіхів і невдач неминучі і саме вони складають канву життя. Амплітуду цих коливань регулює сама людина. Дозволю собі, можливо, не дуже вдале порівняння. Існує два поняття:

погода і клімат. Погода, як відомо, дуже перемінлива. І все ж для того чи іншого району можна визначити більш-менш стабільний клімат. Так і в людини: перепади настрою — це ще далеко не характер.

— *Сергію, при першому знайомстві Ви справляєте враження людини дуже благополучної, що по життю йде стрімко, рівно, легко...*

— Не буду розвіювати це враження. Але от такий факт із мого життя. В одинадцять років я послав свій перший вірш на суд «Пюнерської правди». Звідти одержав стандартну відповідь-відмову: «Дорогий друже! Читай більше Пушкіна, класиків російської літератури». Перша моя книга вийшла більше, ніж через двадцять років після тих корисних порад. У передмові до неї рецензент свідчить про традиційно непросту ходу неофіта в поетичній справі. «Кілька років тому, — написав редактор, — він (тобто я) прийшов у редакцію по роботі з молодими авторами із зошитом віршів. Вони були уважно прочитані, не уникли слів критики... Але уже тоді почалася копітка, часом, здавалося б, нудна, але така необхідна робота молодого поета над словом, над строфою, над віршем...» Але ж поряд з цими повчаннями, до речі, й не дуже точними, вже лунають більш важливі для мене слова: «Вірші Сергія Шелкового мені нагадали кольорове скло якоїсь незнайомої тераси, через яке світ бачиться багатоколірним, яскравим і казковим...»

Якщо я почну перелічувати все, що мені не вдалося, вийде досить довгий ряд. Мені б хотілось, наприклад, міцніше закріпитися в спорті. Але не судилося, й найбільше моє досягнення у цій царині — значок «Чемпіон ХПІ з футболу», який, до речі, і не пам'ятаю, де зараз лежить. Намагаюся, за стійкою звичкою, якомога більше рухатися: граю в великий теніс, інколи в баскетбол. Але, чи то через брак часу, чи то з інших причин, все це лишається на рівні аматорському.

— *І все-таки, що для Вас значить поезія?*

— Я пишу тому, що відчуваю в цьому внутрішню потребу. Це можливість щось точніше з'ясувати для себе. Хоча коло людей, з якими спілкуюся, досить широке, якісь пласти залишаються незачепленими. Все, що мене хвилює, і гадаю, знайде відгук у душах читачів, переливаю у рядки. Вірші я пишу фактично з дитинства. Для мене це — не жонглювання словами, не гонитва за оригінальною формою, а спосіб самовираження. Якщо таку можливість у мене відібрати, життєві барви одразу полиняли б.

І разом з тим я вважаю, що людина у будь-якій справі повинна бути майстром. Якщо відчуваю, що в мене нічого не виходить,

що вірші, крім мене, нікого не цікавлять, шукатиму себе на іншій ниві. Хоча для мене це було б дуже боляче.

Гадаю, що затяжні невлаштовані періоди в житті найчастіше трапляються тоді, коли людина займає не своє місце. І ще я впевнений, що кожна людина здібна. Тільки одному вдалося відкрити себе, а іншому — ні. І тоді це трагедія, бо кожна людина — явище. Інша справа, що бувають різні рівні спілкування, і часом найцікавіше, найсуттєвіше так і залишається за сімома печатями.

— *Спілкування з ким дарує Вам найбільшу насолоду?*

— У тій, загалом наївній відповіді, яку я отримав з «Пионерської правди», був закладений і великий смисл. Класикам російської літератури за багатством думок, поривань, ідей, навіть сюжетів навряд чи хтось може скласти конкуренцію. Вечірні «розмови» з ними заклали фундамент і моєї особистості.

— *Крім поезії, для Вас існує також наука. Як «миряться» вони між собою! Чи є у Вас вільний час? Як Ви його використовуєте?*

— У одному із своїх віршів я згадую про те, що людина свій мозок завантажує тільки на шість відсотків. Уявляєте, які у кожного лишаються нерозкриті, нереалізовані потенційні можливості?! І хоч вільного, тобто не заповненого чимось необхідним, часу у мене фактично немає, це ще не значить, що я встигаю максимум. Можна працювати небагато, але «потужно». І навпаки. Стосовно того, як живаються два покликання, існує цілий ряд «сімейних» порівнянь: науку і поезію називають і сестрами, і просто родичками. Нічого нового я запропонувати не можу, приклади подібного творчого співіснування вже давно існують. Те, що вони не конкурують, а друзі — це точно.

— *Ви дуже чітко плануєте своє життя?*

— Як викладач і доцент політехнічного інституту, скажу: звичайно ж, що планую. На кафедрі «Динаміка та міцність машин» я читаю зараз три різних курси. Доцентом став порівняно недавно: три роки тому. Треба ще багато вчитись, напрацьовувати знання та досвід. Зранку, принаймні, складаю хоча б короткий список найважливіших справ на день. Періодами пориваюся навіть вести щоденник. Але духу перетворити це заняття на регулярне не вистачає. Як літератор змушений зізнатись, що життя в цій сфері не занадто вже й планую. Ніколи не ставлю перед собою таких цілей: через рік-два видати книгу, за який-то період написати конкретний текст. Вірші пишуться по слідах сильних емоційних потрясінь, вражень, а хіба їх можна передбачити? Пишу прозу, але поки що нічого з моїх проб не опубліковано.

І хоча публікації не єдиний критерій, це — серйозний стимул діяльності.

— Скажіть, Сергію, при якій умові Ви могли б вважати, що життя вдалося? Що воно не тільки гарно задумане, але й прожите цікаво?

— Тоді, коли б максимально реалізував себе, залишаючись при цьому самим собою. Стандартна відповідь? Але хто із Ваших знайомих відмовився б від такого фіналу? От ми говорили багато про те, які бувають шляхи до визнання, успіху. Кому це вдається легше, кому — важче. Мені здається, не в цьому справа. Життя треба наповнювати високими цілями і смыслом — це головне. У когось активна перше половина життя, у іншого — максимальна віддача припадає на вік похилий. Від багатьох моментів це залежить: і від обставин, і від темпераменту людини. Поет Арсеній Тарковський видав свою першу книгу після п'ятдесяти років. І про нього відразу заговорили як про поета справжнього, неординарного. І це при тому, що побутує думка: становлення поета на відміну від прозаїка, відбувається в ранній молодості. Або взяти Євгена Євтушенка і Андрія Вознесенського. Вони заявили про себе на повний голос молодими і утримують постійний читацький інтерес і зараз, у зрілому віці.

— Яка людина може бути вашою моральною опорою?

— Такі люди є в реальному житті. Із задоволенням спілкуюся, наприклад, з Геннадієм Львовим. Це мій колега, доцент. Порівняно молодим захистив докторську дисертацію. Серйозно займається вітрильним спортом. Суботи і неділі влітку проводить на яхті на Салтівському водосховищі. Бере активну участь у відповідальних регатах. Людина змістовна, активна. Взагалі я дуже ціную людей дії. Коли нас не стане, залишаться наші вчинки, і це найправильніший критерій оцінки особистості.

Коли я підростав, людиною, з якої хотілося робити своє життя, був мій дід — Петро Іванович Шелковий. Все життя він працював над собою саме «потужно». Брав участь у громадянській війні. Потім закінчив промислову Академію, займав відповідальні пости на виробництві. І все життя вчився. Навантажував себе максимально. У Ворошиловграді є навіть вулиця, названа його іменем. Але це не єдиний результат його життя на землі.

— При такій завантаженості вистачає часу на те, щоб приділяти увагу доньці?

— Стараюся, щоб вистачало. Якось помітив у ній підвищений інтерес до географії. Всю відпустку грали у своєрідну гру: подоро-

жували по невідомих країнах і континентах. В результаті — донька знає зараз фактично столиці всіх країн. Діти — співбесідники дуже вдячні. Вони всотують у себе швидко, інтерес до життя виявляють такий, що їм можна позаздрити.

— *А якщо відверто, як ставитесь до цього почуття — заздрості?*

— Кажуть, що вона буває двох кольорів: білого і чорного. Заздрість, як захоплення, визнання, з побажанням добра комусь, хто цього визнання вартий, і разом з тим, як каталізатор діяльності для себе, не можливо не визнавати.

— *Закінчується робочий тиждень. Наближається вихідний, відпочинок. Як Вам найчастіше хочеться його провести?*

— Заняття можуть бути найрізноманітніші. Захоплююсь зараз історією. У нашому інституті чудова бібліотека, можна взяти книги рідкісні. Спілкуюся у вихідні з домашніми, звертаюся до улюблених літературних справ. Але ми з Вами домовилися, що я, якщо і планую своє життя, то не дуже жорстко. І у вихідний, і взагалі в житті чекаю чогось несподіваного, сюрпризів. Хоча й розумію, що найкращі експромти — добре підготовлені.

1986 р.